

การศึกษาอบรมระหว่างปฏิบัติการ สำหรับผู้ บริหาร โรงเรียน

(In - Service Education)

พรศักดิ์ อาษาสุจริต

ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญมากทั้งในวงการศึกษ และในการพัฒนาชุมชน เป็นผู้นำในการบริหารโรงเรียนให้ดำเนินไปสู่เป้าหมายที่ได้วางไว้ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรับผิดชอบหน้าที่หลายอย่าง เช่น การบริหารโรงเรียน การพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน การบริหารบุคลากร กิจกรรมนักศึกษา สุขภาพอนามัย การแนะแนวและนิเทศก์ อาคารสถานที่ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จัดหาวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน

และการประเมินผลของโรงเรียนเป็นต้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรับผิดชอบในหน้าที่ดังกล่าว พยายามบริหารโรงเรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ทางกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้

อย่างไรก็ตามสภาพของโลก ในยุคปัจจุบันนี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นทั่วทุกมุมโลก เช่น การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และเทคโนโลยีต่าง ๆ ก็ได้มีการประดิษฐ์คิดค้นอย่างไม่มีที่หยุดยั้ง ความขัดแย้งทางสังคมที่มีอยู่ทุก

แห่งหน ดังกล่าวมานี้ก็เป็นสาเหตุก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวงการศึกษด้วย เช่น วิชาสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และวิชาอื่น ๆ ก็ต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย

ด้วยเหตุนี้ การศึกษาและอบรมระหว่างปฏิบัติการจะช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนได้เข้าใจถึงสภาพความเปลี่ยนแปลงและเพิ่มความสามารถ ประสิทธิภาพและทักษะเพื่อจะได้นำมาปรับปรุงในการบริหารโรงเรียนให้มีทั้งคุณภาพและประสิทธิภาพและเป็นคนที่ทันต่อเหตุการณ์สมกับเป็นผู้นำทางการศึกษา

การจัดการศึกษาอบรมระหว่างปฏิบัติภารกิจควรกระทำอย่างสม่ำเสมอ Oliverro ได้ให้ข้อสังเกตว่า "การศึกษาอบรมระหว่างปฏิบัติภารกิจสำหรับผู้บริหารโรงเรียนนั้นมีความจำเป็นและสำคัญยิ่งควรจัดให้อย่างต่อเนื่อง เพื่อความสัมฤทธิ์ผลในการบริหารโรงเรียน และจะเป็นส่วนช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนเป็นคนที่ทันต่อเหตุการณ์รู้จักใช้เทคนิคใหม่ ๆ ในการพัฒนาโรงเรียน" การศึกษาอบรมระหว่างปฏิบัติภารกิจมีได้จำเป็นสำหรับผู้บริหารโรงเรียนเท่านั้น แม้แต่บุคลากรอื่นของหน่วยงานทั้งส่วนรัฐบาลและเอกชนก็ควรจัดให้มีการศึกษาอบรมขึ้น และบางหน่วยงานก็จัดให้มีการศึกษาอบรมก่อนปฏิบัติภารกิจ (Pre In-Service) ทั้งนี้เพื่อเตรียมบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะและขอบข่ายของงานที่ตนจะเข้าไปดำรงตำแหน่งคือ เป็นการเตรียมบุคลากรให้พร้อมที่จะเข้าไปรับตำแหน่งนั้น ๆ ต่อไป

แม้กระนั้นก็ตาม ดร.ลัดดา รัชนี-ประชา ได้ให้ข้อเสนอแนะว่ากระทรวงศึกษาธิการหรือหัวหน้าส่วนศึกษาควรคำนึงถึงการศึกษาอบรมประจำการของผู้บริหารโรงเรียน เพราะมีประโยชน์มาก ทำให้ผู้บริหารสามารถปฏิบัติหน้าที่ทันต่อเหตุการณ์ และได้ผลตามที่ให้ตั้งเป้าหมายและควรจัดการศึกษาอบรมระหว่างปฏิบัติภารกิจอย่างสม่ำเสมอ¹

เกี่ยวกับการศึกษาอบรมระหว่างปฏิบัติภารกิจ มีผู้เชี่ยวชาญได้ให้คำจำกัดความไว้หลายรูปแบบ ซึ่งพอจะนำมาสรุปได้ เช่น Harris และคณะได้อธิบายว่าการศึกษาระหว่างปฏิบัติภารกิจ คือ การเปลี่ยนแปลงกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอน การบริหารให้มีทั้งคุณภาพและปริมาณ²

ส่วน Marks และคณะได้ให้คำจำกัดความว่า การศึกษาอบรมระหว่างปฏิบัติภารกิจ คือ กิจกรรมทุก ๆ อย่างที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรที่ช่วยให้บุคลากรที่ช่วยให้บุคลากรเหล่านั้น ได้พัฒนาขีดความสามารถให้สูงขึ้นและเจริญก้าวหน้าในด้านอาชีพที่ต้องรับผิดชอบอยู่ และคนสุดท้ายที่จะขอยกมากล่าวในที่นี้คือ Lipham and Hoeh ซึ่งทั้งสองท่านได้อธิบายเพิ่มเติมและสรุปได้ว่าการศึกษาอบรมระหว่างปฏิบัติภารกิจคือ สิ่งที่จะช่วยให้มีการพัฒนาในทุกด้าน เพื่อความเจริญของหน้าที่การงานที่ตนเองรับผิดชอบอยู่³

มีนักการศึกษาเรียกการศึกษาระหว่างปฏิบัติภารกิจไปในลักษณะต่าง ๆ กัน เช่น การพัฒนาผู้ร่วมงาน (Staff Development) การศึกษาต่อเนื่อง (Continuing Education) ความเจริญก้าวหน้าทางวิชาชีพ (Professional Growth) เป็นต้น และการศึกษาอบรมระหว่างปฏิบัติภารกิจอาจจะจัดได้ในหลาย ๆ รูปแบบ เช่น การประชุมกลุ่ม (Group meeting) การทำงานปฏิบัติภารกิจ (Workshop) การศึกษาดูด้วยตนเอง (Selfstudy) การฝึกอบรม (Training) สัมมนา (Seminar) เป็นต้น เหล่านี้เป็นส่วนช่วยในการพัฒนาความรู้ความสามารถจัดเป็นการศึกษาอบรมระหว่างปฏิบัติภารกิจ

วิธีการจัดการศึกษาอบรมระหว่างปฏิบัติภารกิจนั้น Roe and Dranke ได้เสนอแนะไว้ว่า

1. ควรจัดให้ตรงกับความต้องการของหน่วยงานและภาระหน้าที่บุคลากรเหล่านั้นรับผิดชอบ
2. ในการจัดนั้นควรให้อยู่ในขอบเขตที่เป็นไปได้
3. ต้องมีวัสดุอุปกรณ์พร้อม

4. ควรจัดอย่างสม่ำเสมอเพื่อจะได้ปรับปรุงงานที่รับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น⁴

สรุปความได้ว่า การศึกษาอบรมระหว่างปฏิบัติภารกิจเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญยิ่งสำหรับผู้บริหารโรงเรียน เพราะเป็นการเพิ่มขีดความสามารถประสิทธิภาพ ความรู้ใหม่และทักษะให้แก่ผู้บริหารโรงเรียนให้เป็นผู้ที่ทันต่อเหตุการณ์ รู้จักใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาและเป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างสม่ำเสมอ ควรจัดให้เหมาะสมกับความต้องการและให้ปฏิบัติตามเป้าประสงค์โดยคำนึงถึงความพร้อมอื่น ๆ ประกอบด้วย นักการศึกษาและนักวิจัยค้นคว้าเป็นจำนวนมากยอมรับว่าการศึกษาระหว่างปฏิบัติภารกิจเป็นสิ่งที่ดีควรกระทำอย่างยิ่ง

เชิงอรรถ

1. James L. Oliverro "Principles and Their In-Service Needs" *Educational Leadership*, February 1982, P.342
2. ดร.ลัดดา รัชนีประชา "ความต้องการของครูสอนคณิตศาสตร์ในระดับมัธยมในประเทศไทยที่เกี่ยวกับการศึกษาระหว่างปฏิบัติภารกิจ" วิทยานิพนธ์ ปรียญเอก, 1978
3. Ben M.Harris et al; *In-Service Education : A Guide to Better Practice* (New York: Prentice-Hall) 1969 P.2
4. James R. Marks et. al; *Hand Book of Educational Supervision*, (Boston: Allyn and Bacon,) 1978, P.169
5. James M. Lipham and James A. Hoeh Jr; *The Principalship: Foundation and Functions* (New York: Harper and Row Publishers, 1974) p.10
6. William H. Roe and Drake Thelbert I. *The Principalship*; New York: Macmillan Publishing Co. 1980, P. 274